

Etikbox för samtal om etiska dilemman

På Flottiljens äldreboende i Järfälla använder man sedan några månader Etikboxen som utgångspunkt för samtal om de många etiska dilemman som äldreomsorgen rymmer.

Personal inom äldreomsorgen ställs dagligen inför olika etiska dilemman – situationer där det inte finns något självklart rätt eller fel, enligt lag, regler eller rutiner:

- Ska en äldre kvinna få hjälp av manlig personal mot sin vilja?
- Ska personal berätta för anhöriga om kärleksrelation på särskilt boende?
- Ska hemtjänsten köpa hem alkohol till person med missbruksproblematik?
- Kan vakande personal surfa på arbetstid?

Etikbox för äldreomsorgen är ett nytt pedagogiskt stödmaterial för samtal och reflektion om vad som är en god äldreomsorg. Materialet bygger på verkliga händelser i hemtjänst och äldreboenden.

– Att arbeta med Etikboxen ger stöd att långsiktigt hålla diskussionen om etik och värdegrund levande, berättar Elisabeth Forssén, verksamhetschef på Flottiljens äldreboende i Järfälla. Hon har själv gått en värdegrundsbildning på 7,5 högskolepoäng och berättar vidare:

– Etikboxen har förnyat och utvecklat formerna för vårt arbete med värdegrundsfrågor. Diskussioner utifrån de fall som finns i boxen ger oss chans att

”Personalen växer i samtal om etik. Det blir tydligt att vi ständigt hanterar etiska frågor.”

utbyta tankar om vårdens och omsorgens kärna.

Att frågor om etik och värdegrunden är levande i verksamheten är tydligt när man går runt på Flottiljen. På anslagstavlan i personalrummet hänger Veckans värdeord som diskuteras under morgonfiket denna vecka: Engagemang. Värdeorden finns i ett material som kallas Värdeleken.

Alla medarbetare har fått en utbildning på två halvdagar om Flottiljens lokala värdighetsgarantier.

Här finns tre värdecoacher, som hämtar näring från nätverksmöten i företaget Attendo.

Men trots ambitionerna finns risk att samtalen om etik hamnar på undantag i vardagen, inte minst i förhållande till den omfattande dokumentation och andra formaliteter som verksamheten kräver. För att stärka etikarbetet och få ett gemensamt samtal kring etiska dilemman beslutade verksamhetschefen Elisabeth Forssén och värdecoachen Maria Sundqvist därför att ta Etikbox för äldreomsorgen till hjälp.

– Genom Etikboxen har vi fått ett kompletterande samtalsstöd. Etikboxen är också vardagsnära – man känner igen sig, berättar Maria Sundqvist, som brukar leda samtalen utifrån Etikboxens kort.

De månatliga arbetsplatsträffarna

Maria Sundqvist.

Flottiljen

Äldreboendet Flottiljen ligger i Järfälla och drivs av Attendo. Det är ett modernt boende, resultatet av en arkitektävling och ligger ”mitt i byn”. Boendet öppnade 2012 och består av 50 lägenheter i fem boendegrupper. Här finns restaurang och spa med varmvattenbassäng, behandlingsrum, sjukgymnast och gym och en träffpunkt som vänder sig till personer i alla åldrar i bostadsområdet.

innehåller alltid en punkt om etik. Maria Sundqvist väljer ett av de etiska dilemman som Etikboxen innehåller. Sedan samtalar medlemmarna i gruppen fritt i smågrupper om dilemman. Därefter utbyts tankar kring fallet i storgrupp.

Diskussionen följs upp genom etikkortens baksida, som rymmer de juridiska förutsättningarna och Socialstyrelsens etiska råds resonemang. Totalt brukar det bli ett samtal på cirka 15 minuter.

– Personalen växer i samtal om etik. Det blir tydligt att vi ständigt hanterar etiska frågor, att vårt arbete kräver kompetens och att vi gör bra saker, säger Maria Sundqvist.

– Som chef är det viktigt att låta medarbetarna prata och det ger Etikboxen stöd för. Tillsammans skapar vi en etisk ram för vårt arbete, säger Elisabeth Forssén.

FOTO: ÅKE SVENSON

Elisabeth Forssén med Etikboxen.

Vill du veta mer?

- stqm.com/etikbox
- Eller mejla: eva.arvidsson@stqm.com alternativt: ake.svenson@stqm.com

FOTO: GERAN JOHANSSON

Arbetsplatsträffarna innehåller alltid en diskussion om etik.

Etikboxen ...

... är ett lättillgängligt material för att stimulera samtal i personalgrupper och vid anhörigträffar om de svåra frågor som värdegrunden för äldreomsorgen (värdigt liv och välbefinnande) och bestämmelsen om förstärkt självbestämmande lyfter.

... är ett stödmaterial för chefer för särskilt boende, hemtjänstgrupper och annan äldreomsorg samt för värdegrundsledare i äldreomsorgen.

... består av 25 etikkort. På varje kort finns fakta och frågor till grund för samtal och reflektion. Här finns också koppling till juridik och till uttalanden från Socialstyrelsens råd för etiska frågor.

... ska inte läsas från pärm till pärm, utan korten är tänkta att användas var för sig. Ett etikkort kan räcka för 20 minuters samtal vid en arbetsplatsträff. Några innehåller förslag till teman för träffar med personal eller anhöriga, om till exempel personlig hygien och omvårdnad.

SÅ HÄR KAN MAN GÖRA!

- Etikboxen lämpar sig för högläsning.
- Vissa dilemman kan åskådliggöras genom rollspel av några medarbetare.
- Ge plats för spontana kommentarer och synpunkter.
- Var inte rädd för olika tankar. Tvärtom, släpp fram medarbetarens olika bakgrund, utbildning, sociala situation och personlighet. Ta vara på mångkulturella erfarenheter där de finns.
- Det är ok att ändra sig och byta ståndpunkt under samtalets gång. Här finns inget facit. Ofta är flera alternativ möjliga.

EVA ARVIDSSON och **ÅKE SVENSON**, seniorkonsulter i STQM Management, svarar för idé, utformning och text för Etikbox för äldreomsorgen.

Eva Arvidsson har varit socialchef i Tibro, chef för äldreomsorgen i Järfälla kommun och arbetat med utveckling och utredning i Sollentuna och som konsult.

Åke Svenson har varit socialchef i Karlskoga, Örebro och Järfälla kommuner, samt var sekreterare i Socialtjänstutredningen 1997–1999.